

Poprečnina v gotovini plačana.

ŠTEV. 11.

LETNIK XXVI.

NARODNI GOSPODAR

**GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.**

V LJUBLJANI, DNE 15. NOVEMBRA 1925.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 11, I. 1925.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Izredni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge za Mežiško dolino v Prevaljah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 25. t. m., ob pol 9. uri v Farmvasi št. 16. Sklepanje o likvidaciji zadruge in izvolitev likvidatorjev.

Redni občni zbor Kmetijskega strojnega društva v Blatni Brezovici, r. z. z o. z., se bo vršil v nedeljo dne 29. nov. t. l. v Blatni Brezovici, ob 4. uri popoldne v hiši št. 27. 1. Potrjenje rač. zaključka za leto 1924. 2. Revizijsko poročilo. 3. Volitev načelstva. 4. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Leskovici, r. z. z n. z., se bo vršil dne 23. nov. ob 8. uri popoldne v uradnih prostorih. 1. Potrditev rač. zaključkov za leta 1921—1924. 2. Prememba pravil. 3. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Vinici, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. nov. 1925, ob 8. uri popoldne v župnišču. Sprememba pravil glede 1½% razlike med vlogami in posojili.

Izredni občni zbor Kmetijskega in konsumnega društva v Šmarju pri Jelšah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. nov. 1925, ob 3. uri popoldne v društvenem lokalu v Šmarju. 1. Čitanje zapisnika o zadnjem izrednem občnem zboru. 2. Volitev načelstva in nadzorstva. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Čevljarske gospodarske zadruge v Križah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 23. nov. 1925, ob 7. uri v Križah v Stari šoli. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Odobritev računskih zaključkov za leta 1923 in 1924. 3. Sklepanje o likvidaciji zadruge ter volitev likvidacijskega odbora oziroma načelstva in nadzorstva. 4. Odobritev izstopa štirih članov. 5. Slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Strugah, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. nov. t. l., ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Računski zaključek za leto 1924. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge na Dobrovi pri Ljubljani, r. z. z o. z., se bo vršil v likvidaciji, se bo vršil dne 29. nov. 1925 po prvi maši v stari šoli na Dobrovi. 1. Poročilo likvidatorjev o končani likvidaciji. 2. Sklepanje o shrambi poslovnih knjig.

Izredni občni zbor Gospodarske zadruge »Naša Sloga« v Ljubljani, r. z. z o. z., se bo vršil v četrtek dne 26. novembra 1925, ob 2. uri popoldne v zadrugnih prostorih v Ljubljani, Poljanski nasip 10. 1. Volitev enega člana nadzorstva. 2. Prememba pravil. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva za St. Janž in okolico Dolenjsko, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. nov. 1925, ob pol 9. uri v dvorani izobraževalnega društva. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Odobritev rač. zaključkov za leta 1923 in 1924. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Čitanje revizijskega zapisnika. 5. Izprememba pravil. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v St. Janžu, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. nov. 1925, ob pol 8. uri v dvorani izobraževalnega društva. 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Čitanje rev. poročila. 4. Odobritev rač. zaključkov za leta 1923 in 1924. 5. Izvolitev načelstva in nadzorstva. 6. Sprememba pravil. 7. Slučajnosti.

Znižanje obrestne mere hranilnih vlog.

Hranilnica in posojilnica v Izlakah zniža obrestno mero na hranilne vloge s 1. januarjem 1926 na 4%.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Zireh zniža obrestno mero za vloge na 7% in za posojila na 9% s 1. decembrom 1925.

Hranilnica in posojilnica v Bučki zniža s 1. januarjem 1926 obrestno mero hranilnih vlog na 4%, temu primerno se bodo znižale z istim datumom tudi obresti za posojila.

Hranilnica in posojilnica v Komendi zniža s 1. januarjem 1926 obrestno mero za vloge na 4½%, za posojila na 6%.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Kamnici pri Mariboru zniža s 1. januarjem 1926 obrestno mero hranilnih vlog na 4½%, vezane vloge se ukinejo. Za posojila se zniža obrestna mera na 6% in 7%.

Hranilnica in posojilnica na Vinici zniža s 1. januarjem 1926 obrestno mero nevezanih hranilnih vlog na 4½%.

**DALMATINSKA
VINA**

najboljše kakovosti, naravna 12%—13% po Malignandu
prodaja po najugodnejših cenah „Hrvatska seoska blagajna za
štednju i zajmove“, KAŠTEL STARI (Dalmacija).

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12:50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

K. Kristofič:

Vodstvo denarnih zadrug.

V. Občni zbor.

Občni zbor je najvišja instanca zadruga, kateri so pridržane vse vrhovne pravice. V delokrog občnega zbora spadajo vse one zadeve, o katerih ne more odločati niti načelstvo niti nadzorstvo. Zadeve, o katerih sklepa občni zbor, so navedene v pravilih posameznih zadrug, n. pr. izvolitev in odstavljanje članov načelstva in nadzorstva, odobritev letnih računskih zaključkov, prememba pravil, sklepanje o razdružitvi zadruge, odobritev poslovnega reda itd.

Občni zbori so redni in izredni.

Občni zbor zamore sklicati ali načelstvo ali nadzorstvo in to na podlagi predidóčega sejnega sklepa.

Redni občni zbor se mora sklicati vsako leto in sicer najkasneje do poteka prvih šest mesecev po preteku poslovnega leta. Za zadruge, ki imajo v pravilih za to določen krajši rok, velja slednji.

Zaradi reda in točnosti v poslovanju naj načelstvo oziroma nadzorstvo nikdar ne odlašá do zadnjega, temveč naj izvrši vse potrebne predpriprave tako, da se omogoči sklicanje rednega občnega zbora že tekom prvih treh mesecev v letu.

Redni občni zbor naj se ne sklicuje, dokler računski zaključek za preteklo poslovno

dobo ni sestavljen in pregledan po nadzorstvu.

Občnemu zboru predseduje — če v pravilih ni določeno drugače — načelnik; v slučajih pa, da je bil občni zbor sklican po nadzorstvu, predseduje predsednik nadzorstva.

Izredni občni zbor se skliče, kadar se to načelstvu ali nadzorstvu zdi potrebno, ali če to zahteva od načelstva (če v pravilih ni drugačne določbe) vsaj ena desetina članov v posebni pisni vlogi z navedbo vzrokov in točk dnevnega reda.

Predpogoj za veljavnost sklepov občnega zbora je, da je ta sklican točno v smislu tozadevnih določb pravil. Ako je n. pr. v pravilih predpisano, da se mora občni zbor sklicati vsaj 8 dni preje z oglasom v »Narodnem Gospodarju« in z razglasom, nabitim v uradnici, je potrebno, da sta omenjena razglašena objavljena polnih osem dni pred občnim zborom. Razglas v uradnici naj obsega poleg natančnih navedb kraja, časa in dnevnega reda tudi datum izstavitve in pravilen podpis odbora, ki zborovanje sklicuje. Enostavna pripomba »Načelstvo« ali »Nadzorstvo« mesto pravičnega podpisa je pomanjkljiva ter povzroča pogosto sitnosti in prerekanja.

Razglas v uradnici naj bo objavljen vedno na takem mestu, ki je strankam vidno in dostopno.

V pravilih predvideni način sklicanja občnega zbora se mora brezpogojno in točno vpoštevati. Priporočljivo pa je, da se zbo-

rovanje poleg tega razglasi še na drug način, n. pr. z javnimi oklici tako, da je večina članov o zborovanju tudi resnično obveščena.

Vsak občni zbor zamore pravilno in veljavno sklepati le o zadevah, ki so bile v razglasu stavljene na dnevni red. O zadevah, ki niso bile na dnevnem redu, zamore občni zbor sicer razpravljati, toda ne sklepati. Pri tem je izvzet le en slučaj in sicer predlog, da se skliče izredni občni zbor z določenim dnevnim redom. V takem slučaju se mora o predlogu takoj sklepati, četudi ni bil na dnevnem redu.

Dostop k zborovanju imajo edinole člani zadruga in njihovi pooblaščenici. Slednji se morajo izkazati s pravilno izpolnjenimi in podpisanimi pismenimi pooblastili. Ako je v pravilih predvideno, da morajo biti pooblaščenici obenem tudi člani zadruga, naj se pooblaščenec-nečlanom ne pripoznava pravice do udeležbe občnega zbora. Pač pa se mora dovoliti dostop k občnemu zboru revizijskemu organu. Slednji ima pravico staviti predloge in nadzirati zborovanje, nima pa pravice do glasovanja.

Občni zbor je sklepčen, če je navzočih in zastopanih vsaj toliko članov, kolikor je v smislu pravil za sklepe občnega zbora potrebno. Večina naših rajfajznovk ima v pravilih določbo, da zamore občni zbor — izvzemši sklepanje o razdružitvi — veljavno sklepati, ako je navzoča ali zastopana vsaj ena desetina članov.

Točno ob napovedani uri naj otvori predsednik zborovanje ter ugotovi: 1. Kako in kedaj je bil občni zbor razglašen. 2. Število članov zadruga in število navzočih oziroma zastopanih združnikov ter z ozirom na to sklepčnost ali nesklepčnost občnega zbora.

V slučaju nesklepčnosti se vrši drug občni zbor v času, ki je določen v pravilih. Nesklepčnost prvega zborovanja naj se zabeleži v zapisniku.

Po izvršenih prednavedenih ugotovitvah imenuje predsednik občnega zbora zapisnikarja in enega ali dva overovatelja zapisnika ter preide nato k posameznim točkam dnevnega reda.

K vsaki točki naj predsednik po izvršenem poročilu oziroma predlogu otvori debato. Pri tem naj predsednik skrbi, da ima vsak član priliko izraziti o zadevi svoje mnenje. Posameznim članom dovoljuje predsednik besedo po vrstnem redu prigrisatve. Skrb predsednika bodi, da posamezne debate ne segajo v zadeve točk, ki niso na dnevnem redu ali niso trenutno v razpravi.

Po končani debati odda predsednik vsako poedino točko dnevnega reda na glasovanje. Glasuje se na način, ki je določen v pravilih oziroma tako, kakor določi predsednik. Slednji šteje oddane glasove »za« in »proti« ter razglasi rezultat glasovanja.

Za slučaj, da se v eni ali drugi zadevi glasuje tajno z listki (volitve!), kliče predsednik posamezne člane po vrstnem redu, kakor so vpisani v združnem imeniku. Vsak član naj odda svojo glasovnico v za to pripravljeno posodo. Po izvršeni volitvi se vrši skrutinij pod osebnim nadzorstvom predsednika. Kot skrutinatorja sta (ako pravila ne določajo drugače) po predsedniku imenovana overovatelja zapisnika. Predsednik razglasi po končanem skrutiniju rezultat.

Ako v pravilih glede sklepanja ni določeno drugače, sklepa občni zbor z absolutno večino glasov. V slučaju enakosti oddanih glasov odločuje mnenje predsednika. Pri tem je izvzet le slučaj, če gre za razdružbo zadruga ali kake druge sklepe, za katere je v smislu določb pravil potrebna večja večina.

Po izčrpanem dnevnem redu in potem, ko se k zadnji točki ni nihče več prigrisil k besedi, zaključi predsednik zborovanje. Takoj na to naj se sestavi zapisnik, ki mora obsegati: datum, kraj in dnevni red občnega

zboru, ime predsednika, navedbo o tem, kako in kedar je bil občni zbor razglašen, število članov zadruga in število navzočih ter zastopanih zadružnikov, ime zapisnikarja in overovateljev, poljudne in jasne navedbe obravnavanja in sklepanja o posameznih točkah dnevnega reda, čas zaključka ter lastno-ročne podpise predsednika, zapisnikarja in overovateljev.

Zapisniki občnih zborov naj se vpisujejo v posebno za to določeno knjigo, v kateri naj bodo posamezne strani zaznamovane s tekočimi številkami.

Ker precej zadrug še vedno ne napravljajo pravih in točnih zapisnikov o občnem zboru kljub ponovnim razlagam ob priliki revizij in v »Narod. Gospodaru«, podajam tukaj zopet vzorec zapisnika o občnem zboru:

Zapisnik

o rednem občnem zboru Hranilnice in posojilnice na Dobravi, registrovane zadruga z neomejeno zavezo, ki se je vršil dne 25. marca 1925 ob 16. uri v pisarniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Odobritev rač. zaključka za l. 1924.
5. Prememba pravil.
6. Volitev načelstva in nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Predseduje načelnik Ivan Podgoršek, ki otvori ob napovedani uri občni zbor, konstatira sklepčnost, ker ima zadruga 168 članov in je od teh navzočih 49. Nadalje konstatira, da je bil ta občni zbor v smislu pravil razglašen v »Narodnem Gospodaru« z dne 15. februarja 1925 št. 2, z vabilom, nabitim v uradnici od 8. februarja t. l. dalje in z oklicom pred župno cerkvijo na Dobravi dne 22.

t. m. Zapisnikarjem imenuje predsednik člana Jožefa Slak, overovateljem zapisnika pa Franceta Novak in Jožefa Jagodic ter preide nato k posameznim točkam dnevnega reda.

Ad 1.

Zapisnik o zadnjem občnem zboru se dobesedno prečita in soglasno odobri.

Ad 2.

Imenom načelstva poroča predsednik, da je imelo načelstvo v pretečenem letu 26 sej, v katerih je reševalo tekoče zadeve, zlasti je imelo mnogo posla z dovoljevanjem posojil. Novih posojil je bilo dovoljenih 52 v skupnem znesku Din 123.500.— Načelstvo je zavrnilo le 6 prošenj za posojilo, in to le vsled premale varnosti in likvidnosti. Povdarja, da je zadruga tudi v preteklem letu koristila gospodarstvu članov s tem, da je z ozirom na razvoj denarnega gospodarstva otvorila članom, ki se pečajo s trgovskimi posli, tekoče račune. Za tem pojasnjuje pomen in namen tekočega računa in opozarja, koliko škode imajo oni člani, ki zadržujejo večje svote denarja doma. Nadalje poroča predsednik, da so hranilne vloge v pretečenem letu znatno narasle, kar dokazuje, da uživa zadruga pri ljudstvu popolno zaupanje.

Poročilo načelstva sprejme občni zbor z odobrenjem naznanje.

V imenu nadzorstva poroča Franc Zabukeyec sledeče: Nadzorstvo je imelo v preteklem letu 6 lastnih sej, član nadzorstva pa se je udeleževal obenem tudi sej načelstva tako, da je bilo nadzorstvo o vsem poslovanju zadruga vedno dobro informirano. V svojih sejah je nadzorstvo pregledovalo vse poslovanje, zlasti nadziralo posojila in blagajniško poslovanje ter ugotovilo, da je poslovanje zadruga v najlepšem redu. Ugotovilo se pa je, da nekateri dolžniki ne plačujejo redno obresti in da zopet drugi ne skrbе, da

bi svoja posojila polagoma odplačevali. Na opazene nerednosti je nadzorstvo opozorilo načelstvo, ki je tozadevnim naročilom v vsakem slučaju ugodilo. Končno predlaga z ozirom na to, da vrši načelstvo svoje posle z največjo vneino, da se načelstvu prizna absolutorij.

Poročilo in predlog nadzorstva se vzame z odobrenjem naznanje.

Ad 3.

Predsednik nadzorstva prečita poročilo o reviziji, katero je izvršil pri zadrugi revizor N. N. v dneh 7. in 8. novembra 1924 ter pripominja, da je načelstvo vsem tozadevnim naročilom v polni meri ugodilo. Z ozirom na pripombo nadzorstva sprejme občni zbor poročilo na znanje.

Ad 4.

Predsednik nadzorstva prečita in obrazloži računski zaključek za leto 1924 ter pripomni, da ga je nadzorstvo natančno pregledalo in ugotovilo, da račun popolnoma soglašja s knjigami in da so v bilanci navedene postavke točne. Na vprašanje člana N. N. kaj pomenijo v bilanci »zaostale« in »predplačane« obresti odgovarja in pojasnjuje načelnik. Nato se računski zaključek soglasno odobri.

Ad 5.

Z večino 48 glasov se sprejme po načelstvu predlagana sprememba pravil v § 16 in 35 i. s. naj se glasi § 16, I. odstavek odslej: »Načelstvo obstoji iz načelnika in štirih odbornikov, katere izvoli občni zbor za dobo treh let.«

§ 35 pa se glasi: »Nadzorstvo obstoji iz treh članov, katere izvoli občni zbor vsako leto.«

Ad 6.

V smislu pravil izstopijo iz načelstva vsi sedanjí odborniki; istotako tudi vsi člani

nadzorstva. Ker se mora volitev načelstva in nadzorstva v smislu pravil vršiti po listkih, odredi predsednik tajno volitev. Po končanem skrutiniju konstatira predsednik, da je bilo oddanih 46 glasovnic in so bili izvoljeni:

- a) v načelstvo: N. N. kot načelnik z 42 glas.
N. N. kot odbornik z 38 „
N. N. kot odbornik z 39 „
N. N. kot odbornik z 38 „
N. N. kot odbornik z 41 „

- b) v nadzorstvo: N. N. z 40 glasovi
N. N. z 38 glasovi
N. N. z 38 glasovi

Vsi navedeni izrecno izjavijo, da izvolitev sprejmejo.

Ad 7.

Ker se k tej točki nihče ne oglasi in je s tem dnevni red izčrpan, obrazloži predsednik pomen in namen zadruge in pozivljajoč člane k skupnemu delu, zaključí zborovanje ob 18. uri.

Na Dobravi, dne 25. marca 1925.

Jožef Slak, zapisnikar.

Ivan Podgoršek, predsednik.

Franc Novak   Jožef Jagodic
overovatelja.

Po izvršenem občnem zboru in to čimpreje naj sestavi in odpošlje staro načelstvo na oblastva vloge i. s.:

a) Pristojnemu trgovskemu sodišču predlog za izbris starih in vpis novih odbornikov ter vpis premembe pravil (ako se je na občnem zboru o navedenih zadevah sklepal).

b) Vlogo na srezko poglavarstvo.

c) Vlogo na Zadružno zvezo v Ljubljani.

Podrobnejše podatke o tem glej Narodni Gospodar z dne 15. I. 1925.

.....

K. Kristofič:

Dvostavno knjigovodstvo.

e) Razdelitev poslovnih sprememb. Kakor že uvodoma omenjeno, temelji vse gospodarstvo na medsebojni izmenjavi dobrin. Kjer take izmenjave (prometa) ni, pravimo, da gospodarstvo počiva, da je mrtvo. Ako opazujemo gospodarsko življenje enega ali drugega podjetja natančneje, opazimo, da se posamezni deli imetja stalno spreminjajo in to celo prav pogosto (n. pr. zaloga blaga, gotovina v blagajni, terjatve, dolgovi itd.).

Ker tvorijo posamezni oddelki imetja vsak zase celoto in fungirajo medsebojno kot dolžniki in upniki, je torej podjetje knjigovodsko sistematično razdeljeno tako, da nastajajo posamezne spremembe, četudi pogosto in dokaj živahno, vedno zaporedoma, kajti v enem in istem hipu se imetje enih in istih oddelkov ne more večkrat spreminjati. Kakor se imetje spreminja v resnici, tako se morajo posamezne spremembe v istem času zabeleževati v poslovnih knjigah.

Z ozirom na značaj ločimo poslovne spremembe na dvojne i. s.

1. v **tvarne** (blago, denar) in
2. v **netvarne spremembe** (delo, kredit).

Vsaka poslovna sprememba (tvarna ali netvarna) obstoji zopet iz dveh delov i. s. iz 1. prejete vrednosti in 2. oddane vrednosti.

Pravilo: Prejeto vrednost vpisujemo vedno na levo, oddano vrednost pa na desno stran oddelkovega računa.

Iz prednavedenega izhaja, da se spremeni imetje pri vsaki posamezni poslovni spremembi vedno na dveh straneh. Eden izmed oddelkov skupnega imetja vedno vrednost sprejme in je torej dolžnik, drugi pa vrednost odda, vsled česar je napram prvemu upnik. Primer: Nek član vplača pri zadrugi delež v znesku Din 100.—. S tem se je imetje zadruge spremenilo na dveh straneh: gotovina

v blagajni je narasla za 100 Din, za isto vrednost pa so se zvišali tudi dolgovi, kajti v slučaju izstopa bo morala zadruga članu delež vrniti. V tem slučaju je torej oddelek za gotovino (blagajna) vrednost prejel, oddelek za deleže pa vrednost dal. Prvi je torej — dolžnik, drugi — upnik.

Pri tem se na prvi hip opazi, da se prej navedeno pravilo: »aktiva = levo, pasiva = desno« tudi pri vpisovanju poslovnih sprememb vedno točno izvršuje, kajti gotovina v blagajni predstavlja aktivno imetje, delež pa tvori del pasivnega imetja.

Pri vpisovanju poslovnih sprememb je torej treba vedno ugotoviti, kateri izmed oddelkov imetja vrednost sprejme in kateri vrednost odda.

Namesto izrekov »levo« in »desno« so v rabi tehnični izrazi i. s. za

levo stran:	desno stran:
1. V breme	1. V dobro
2. Debet	2. Kredit
3. Ima dati	3. Dal
4. Dohod	4. Odhod
5. Sprejemki	5. Izdatki
6. Aktiva	6. Pasiva
7. Zguba	7. Dobiček

Pri vpisu prej omenjenega vplačila deleža v znesku Din 100.— pravimo torej: blagajna = v breme, zadružni deleži = v dobro, ali blagajna = debet, zadružni deleži = kredit.

f) Račun (Konto). Pri sistematični razdelitvi vodimo za vsak del aktivnega in pasivnega imetja natančen obračun. One oddelke, ki obsegajo glavne dele imetja, imenujemo »**glavne račune**«, vse ostale, ki razdeljujejo glavne dele v podrobnejše pododdelke, pa imenujemo »**pomožne in osebne račune**«. Tako n. pr. tvori pri konsumni zadrugi »račun blaga« glavni del aktivnega imetja. Ta glavni račun razdelimo (v kolikor je pač

potrebno) v pomožne račune: račun specerije, r. manufakture, r. galanterije, r. kmetijskih pridelkov itd. Navedene pomožne račune delimo po potrebi še dalje i. s. podračun specerije v nadaljne podračune, kakor n. pr. v r. kave, r. riža, r. sladkorja itd., podračun manufakture v pomožne račune: r. sukna, r. platna itd. V slučaju potrebe in kontrole zmoremo knjigovodsko račun blaga deliti še

v nadaljne počračune, kakor n. pr. račun kave v r. Santhos-kave, r. Rio-kave itd. do skrajnih podrobnosti. Ne glede na pomen in obseg razdeljenega imetja nazivljemo vse glavne, pomožne in osebne oddelke kratko »račune«.

Vsak »račun« obstoji v glavnem iz treh delov i. s. i naslova (glave), leve in desne računske strani. N. pr.

V breme (Debet).

Račun blagajne.

V dobro (Kredit).

Datum	Štev. primanote	Predmet	Posamez. znesek		Skupaj	
			Din	p	Din	p
1925						
31.7.	f. 39	Za raz. račune VII.	13.895	60	13.895	60
31.8.	f. 82	» » » VIII.	27.347	50	11.243	10

Datum	Štev. primanote	Predmet	Posamez. znesek		Skupaj	
			Din	p	Din	p
1925						
31.7.	f. 39	V raz. računih VII.	8.559	30	8.559	30
31.8.	f. 82	» » » VIII.	19.378	60	27.937	90

Naslovni del (glava) označuje predmetni del imetja, ki se na računu obravnava. Leva stran vsebuje došlo, desna oddano vrednost imetja. Ako hočemo ugotavljati čisto vrednost računa, odštejemo manjšo stran od večje. Tako dobimo čisti ostanek, kar imenujemo knjigovodski »saldo«. Poleg vpisov zneskov na obeh straneh opazimo še nekatere druge razpredelnice i. s. datum, sklicevalno kolono in »predmet«, kamor zaznamujemo kratke, toda jasne opombe k vpisu zneskov.

Zozirom na razdelitev in upravo imetja ter z ozirom na pomen in značaj posameznih delov, razlikujemo v glavnem tri vrste računov i. s.:

- premoženjske (tvarne in netvarne),
- uspešne in
- mešane (premoženjske in uspešne) račune.

Premoženjski računi vsebujejo vse one

dele aktivnega in pasivnega imetja, ki predstavljajo po svojem značaju nespremenljivo vrednost. N. pr. račun blagajne. Gotovina v blagajni mora namreč pri tem računu popolnoma soglašati s saldom, ki ga izkazuje knjiga (debet — kredit = saldo).

Povsem drugačnega značaja je n. pr. račun blaga. Blago se je nakupovalo po gotovi ceni in prodajalo po ceni, ki je različna od nakupne. Pri računu blaga torej brez skladiščne knjige, v kateri se obračunava le množina blaga oziroma brez natančnega popisa zaloge ne moremo ugotoviti salda.

Uspešne račune imenujemo one, ki do našajo podjetju dobiček oziroma povzročajo zgubo (n. pr. račun obresti, račun režije itd.).

Pod mešane račune spadajo vsi ostali premoženjski računi, ki so obenem tudi uspešni. Taki računi n. pr. so: račun blaga, račun izposojil, račun naložb itd.

J. Š.

Varstvo planin.

Petdeset let sem se že bje med veleposestniki in kmeti boj za planine. Po osvoboditvi kmeta l. 1848 so bila veleposestva še obremenjena s servitutnimi pravicami. Kmetje (bivši podložniki graščakov) so smeli še dalje dobavljati drva iz gozdov bivšega gospodarja in pasti na njegovi zemlji. Vsled tega so nastali spori med graščakom in kmetom in vlada je imela težko nalogo te spore rešiti. S cesarskim patentom od 4. marca 1849 prepušča ureditev te zadeve deželni zakonodaji. Cesarski patent iz leta 1853 pa določa, naj bi se služnostne pravice po možnosti odkupile, če bi pa imel v tem slučaju upravičenec ali lastnik trpeti preveliko škodo, samo uravnale. Vso stvar naj vodijo deželne in krajevne komisije. Na Kranjskem je bilo vseh služnostnih pravic 108.893, od teh se jih je 9845 uravnalo, 99.048 pa odkupilo. 59.910 se jih je odkupilo z zemljo. Uravnale so se večinoma služnostne pravice, ktere se tičejo paše. Leta 1895 je bilo s servitutnimi pravicami obremenjenih še 48.476 ha ali 90.000 johov zemlje na Kranjskem.

Ker je bilo dosti pašnikov se je lepo razvijala naša živinoreja do leta 1873, ko je stopil za Kranjsko v veljavo gozdni zakon. Do tedaj so smeli kmetje posamezno ali skupno svojo živino pasti tudi ob kraju gozdov ali v gozdih samih, ki so bili last verskega zaklada ali veleposestnikov. Preenostransko tolmačenje tega zakona v prilog veleposestnikom za ohranitev gozdov je dosti škodovalo naši živinoreji. § 5 naredbe poljedelskega ministrstva v sporazumu z ministrstvom za notranje zadeve od 3. julija 1873 govori o gozdnih poškodbah doslovno takole:

»S posebno strogostjo imajo nastopiti

politična okrajna oblastva proti opustošenju gozdov.

Ker gozdno opustošenje nastane redko naenkrat ali z enim samim nepravilnim ravnanjem proti gojitvi te kulture, marveč se izvrši večinoma s ponovnim preobilnim izsekavanjem gozda, s preobilnim in nepravčasnim pridobivanjem stelje, s košnjo trave in pašo itd., se mora gozdnega posestnika čuvati v toliko, da se ne dovoli nobeno dejanje, ki je proti principom dobrega gozdarstva in določbam gozdnega zakona, in nikaka zloraba gozda.

V tem oziru ima takoj deželni gozdni tehnik radi odstranitve takih poškodb zaslišati lastnika gozda ali njegovega gozdnega oskrbnika, kakor tudi pri tem morda prizadete servitutne upravičence.

Politične oblasti so odgovorne, da v slučajih gozdnih poškodb, ki so jih bodisi same opazile, bodisi da so jim bile naznanjene, izvrše z vso odločnostjo v § 4 predpisano uradno postopanje in da se nemudoma store primerni ukrepi v obrambo obstoja gozda in da se ta izvedba nadzoruje.

Storjeni ukrepi se imajo zabeležiti v seznamu, ki se vodi kakor določa § 4 tega zakona.

Na ta paragraf gozdnega zakona so se sklicevale naše oblasti in veleposestniki, ki so hoteli škodovati živinoreji našega malega posestnika.

V varstvo planin je izdelal kranjski deželni zbor poseben zakon. Za planino se šteje zemeljski kompleks na gorskem svetu, ki po svojem značaju ali po sedanjosti rabi služiti samo za pašo.

Dne 8. januarja 1909 so stavili v Kranjskem deželnem zboru poslanci: Piber, Demšar, Lavrenčič in tovariši predlog, da se izdelata zakonski načrt za varstvo planin. Dne

14. januarja istega leta je bil zakon sprejet v Kranjskem deželnem zboru in dne 26. maja 1909 ga je potrdil cesar.

Najvažnejše določbe tega zakona so:

1. Planine, ki obstoje, morajo ostati po svoji lastnosti planine. Da se izpremeni planinski svet v drugo kulturno vrsto, sme izjemoma dovoliti planinska komisija (v Jugoslaviji planinski odbor), kadar narodno gospodarske koristi to zahtevajo.

2. Za skupne planine in za one planine posameznikov, ki so se s pomočjo javnih sredstev izboljšale, mora lastnik sestaviti gospodarski načrt (planinski red). Gospodarski načrt mora obsegati predpise o obsegu, kraju in načinu izkoriščanja planine.

3. Oskrbovalni statut pri občinskih in skupnih planinah obsega določila o postavljanju in pravicah uprave ter o pravicah in dolžnostih soudeležnikov.

4. Melioracije, ki se izvrše s pomočjo javnih sredstev, morajo vsakočasni lastniki vzdrževati toliko časa, kolikor se določi pri dovolitvi podpore.

5. Pri vsakem političnem okrajnem oblastvu je za planine dotičnega okraja sestaviti planinsko knjigo. V to knjigo se vpisujejo vse planine dotičnega okraja in kako se iste oskrbujejo.

6. Za vsak politični okraj se sestavi planinski odbor; za vsako politično deželno oblastvo pa planinski svet.

Planinski svet in planinski odbor imata nalogo: oddajati strokovna mnenja in stati-

stične podatke in podajati nasvete političnemu oblastvu.

Planinski svet ima nalogo presojati prošnje za podpore iz javnih sredstev za izboljševanje planin in staviti nasvete o visokosti podpor.

Politična oziroma agrarska oblastva so dolžna pred vsako razsodbo zaslišati poprej planinski odbor, oziroma planinski svet.

7. Političnim okrajnim oblastvom je naloženo nadziranje o spolnjevanju gospodarskih načrtov in oskrbovalnih statutov, kakor tudi o vzdrževanju izboljševalnih naprav, ki so se izvršile s pomočjo javnih sredstev. Poslužujejo se pri tem za neposredno nadziranje planinskega nadzornika in okrajnega gozdnega tajnika ter strokovnih organov.

8. Za prodajo in obremenitev, kakor tudi za razdelbo skupnih planin je treba odobrenja planinske komisije.

Ta določba je bila v veljavi v bivši Avstriji. V Jugoslaviji je treba za to dovoljenja planinskega odbora.

9. Kadar se navzlic ponovno prisojenim kaznim planina trajno odteguje planinskemu gospodarstvu, izvrši planinska komisija (sedaj planinski odbor) potrebna dela za vzdrževanje planine, postavi oskrbnika za vpekljavo redovitega planinskega gospodarstva ob nevarnostih in stroških lastnika planine in da planino v zakup.

10. Zoper odredbe in razsodila političnih okrajnih oblastev je odprta pritožba na politično deželno oblastvo in na planinsko komisijo (sedaj planinski odbor).

Gospodarska razstava v Švici.

Švicarji priredijo vsakih deset let veliko gospodarsko razstavo, vedno v drugem mestu; sodelujejo država, kantoni, mesta in razne gospodarske organizacije, predvsem

švicarska kmečka zveza. Predzadnja razstava je bila v Lausanni l. 1910, vsled svetovne vojne se je mogla vršiti naslednja razstava šele letos in sicer v glavnem mestu Švice, v Bernu. Ta razstava je pokazala velikanski napredek švicarskega kmeta v

zadnjih 15 letih in lepe uspehe organizacije švicarskih kmetov. Gospodarska veda je v Švici našla pot naravnost do kmeta, ona se je v dobrem smislu besede demokratizirala. Švicarski kmet zna izrabiti vse pridobitve na gospodarskem polju, katere so ustvarila znanstvena raziskovanja na številnih kantonih in državnih poskusnih postajah, zavodih in podjetjih.

Razstava je imela predvsem tri oddelke: gozdni, gospodarski in vrtnarski. Gozdni oddelek je pokazal inpozantne eksemplare smrek, mecesnov in jelk, dolgih do 52 metrov in interesantne podatke v izpopolnjevanju eksploatacije in obnavljanja gozdov. Gospodarski oddelek je pokazal, s kakim materialnim in intelektualnim naporom se je dvigalo švicarsko gospodarstvo do sedanje višine. Ogromna šupa iz raznega materiala in v vseh mogočih konstrukcijah naj bi podučila švicarskega kmeta, kako se gradijo praktično in poceni hlevi za vse vrste domačih živali. Nazorno so predložili razne uspehe poskusov z elektriziranjem tal, odnosno z električnim osvetljevanjem kulturnih rastlin.

Južna Švica je razstavila svoja vina, ki posebno ugajajo vsled harmonije okusa in primerne mere alkohola.

V sadjarstvu Švica še ne doseže Francije ali Italije, ker proizvajajo vrlo mnogo različnih vrst sadja, a vse samo v omejeni, za produkcijo na debelo nezadostni množini. Isto kakor pri nas, ki imamo enotno pro-

dukucijo v velikem edinole pri češpljah. Razstavili so izbrane kulturne rastline. Zanimivo je, kakšen uspeh je imela selekcija (odbira) švicarskega krušnega žita: lansko leto so uvozili na osebo 133 kg krušnega žita, medtem ko so pred leti uvažali 170 kg na osebo.

Od domače živine so razstavili okoli 700 govedi, večinoma simentalke pasme, 200 konj, nekoliko stotin svinj, ovac in koz. Prvo nagrado so dobili tipi ogromnih dimenzij z velikanskimi kostmi, med temi je bil n. pr. niti dve leti star bik, ne pital, ki je tehtal nad 1200 kg. Na razstavi so bile najboljše molznice, od katerih je dala ena v šestem mesecu po teletu dnevno 27 in pol litrov mleka. Švicarji so znali s sistematičnim delom povzdigniti rejo goveje živine: l. 1870 je dala najboljša švicarska krava letno 1995 litrov mleka, a leta 1924 že 3020 litrov.

Obiskovalce je iznenadila razstava svinj. Razstavljeni sta bili dve vrsti in sicer velika in srednja bela angleška pasma. Nekatere so merile od riveca do repa preko tri metre. Ta pasma se odlikuje posebno po izredno hitri rasti in plodovitosti.

Saanske koze dajo letno preko 400 litrov mleka in so najboljše zamena za krave na malih gospodarstvih.

Cela razstava je bila vzorno organizirana; kljub slabemu vremenu jo je obiskalo dnevno do 50.000 ljudi, od katerih je bilo 95% kmetov.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje 63: Pred leti je nekdo vložil v naši zadrugi na hranilno knjižico znesek 10.000 Din; knjižico je vinkuliral in odšel v Ameriko. Vinkulacija se glasi, da zamore dvigniti njegovo vlogo samo oče ali eden

njegovih bratov, od teh pa le pod pogojem, če prinese od vložnika dovoljenje za dvig. Oče vložnikov je medtem umrl in knjižico hrani vložnikova mati. Vložnikova žena pa toži sedaj v Ameriki bivajočega moža za pre-

vžitek v znesku Din 5000.— Okrajno sodišče je tožbi ugodilo ter poslalo naši posojilnici izvršilno dovolilo z nalogom, da izplačamo znesek Din 5000.— Zastopnik vložnikove žene zahteva od nas izplačilo zneska, zastopnik vložnikov pa pravi, da ne smemo izplačati in da bo v slučaju če izplačamo, kasneje od nas zahteval povrnitev izplačanega zneska. Kaj naj v tem slučaju storimo? H. p. v S.)

Odgovor: Hranilnica in posojilnica ni dolžna izplačati vloge brez hranilne knjižice. V slučaju n. pr. da se hranilna knjižica izgubi, jo je treba amortizirati. V predmetnem slučaju se knjižica sicer ni izgubila, toda tisti, ki hoče denar dvigniti, knjižice tudi ne more predložiti, ker jo hrani tretja oseba. § 296 izvršilnega reda pravi, da se izvrši rubežen terjatev iz menic itd. ter iz vložnih knjižic hranilnic in posojilnic na ta način, da vzame izvršilni organ te papirje in jih založi pri sodišču. V predmetnem slučaju se mora torej zarubiti hranilna knjižica.

Da se izognete vsem neprilikam, bi Vam svetovali, da se poslužite § 1425 obč. drž. zak. in založite celo vlogo z obrestmi vred pri sodišču. Citirani paragraf daje namreč dolžniku — ki je v tem slučaju hranilnica in posojilnica — pravico založiti dolžni znesek — v tem slučaju vloga — pri sodišču in sicer iz razloga, če je upnik neznan, odsoten itd. ali če se dolg iz drugih važnih razlogov ne da plačati. Tak depozit oprosti dolžnika vseh obveznosti in prevale vso nevarnost na upnika, katerega je treba seveda o tem obvestiti. Za depozit pri sodišču govorijo ti-le važni razlogi: vložnik je odsoten, hranilne knjižice nimate, hranilna knjižica je vinkulirana, sodišče zahteva od Vas izplačilo zneska Din 5000.—, zakon Vam prepoveduje izplačati vlogo brez hranilne knjižice, torej dovolj važni razlogi, ki govorijo za depozit vloge pri sodišču.

Po našem mnenju bi moral zastopnik vložnikove žene zahtevati pri sodišču zarubitev hranilne knjižice in pa devinkulacijo iste.

Vprašanje 64: Naša pravila pravijo, da razlika med obrestmi vlog in obrestmi posojil z vsemi pristojbinami vred ne sme presehati 1½%. Mi bi radi v tem oziru pravila spremenili, toda ne vemo, kakšno obrestno diferenco naj določimo, da je vsaj eno leto ne bo treba spreminjati? (H. p. v P.)

Odgovor: Svetujemo Vam, da drugi odstavek § 10 Vaših pravil, ki govori o 1½%-ni obrestni diferenci črtate. Ta določba glede 1½%-ne difference je imela svoj čas pomen za davčne olajšave. Danes pa je ta določba brez pomena, ker sedanji zakon, ki govori o davčnih olajšavah, take določbe ne zahteva. Načelstvo potem lahko samo določuje obrestno mero z ozirom na denarne in časovne razmere.

Vprašanje 65: Naša zadruga je posodila pred letom članu zadruga nek stroj. Dotičnemu članu je bil stroj ukraden in je vsled tega plačal zadrugi odškodnino. Sedaj se je stroj našel in zadruga zahteva stroj od člana, kateri se pa brani stroj izročiti, češ da je stroj sedaj njegov, ker je plačal zanj odškodnino. Mi smo pripravljeni odškodnino povrniti. Ali ima dotični član pravico obdržati stroj? (H. p. v Š.)

Odgovor: Vaš član mora stroj izročiti zadrugi, kakor hitro mu povrnete odškodnino, ki jo je svojčas plačal. Lastnik stroja je še vedno zadruga in znesek, katerega je član zadrugi plačal, ni nikaka kupnina, ampak je samo odškodnina za zgubljeni stroj.

Vprašanje 66: Naša zadruga ima nekaj članov, ki prihajajo na občne zборе razgrajati; pametnih predlogov ne stavijo, tudi do stvarne kritike se ne morejo povspeti, ampak samo vpijejo o goljufijah, bogatih za služkih zadružnik funkcionarjev itd. Ti ljud-

je so večinoma nahujskani od nasprotnikov zadruga. Ali jih smemo izključiti od občnega zbora? (H. p. v P.)

Odgovor: Od občnega zbora ne smete izključiti nikogar, dokler je član zadruga. Lahko pa take kričače izključite iz zadruga. Koga lahko izključite iz zadruga in kateri organi zadruga so v to upravičeni, zakon ne navaja, pač pa prepušča zakon to določilom zadruginega statuta. § 5 Vaših pravil pravi: Kdor ne izpolnjuje dolžnosti, v teh pravilih določenih, izgubi pravice **zadruženika po sklepu načelstva**, zlasti ako na škodo zadruga podkopava njen kredit ali njeno dobro ime na kakršenkoli način. Iz tega sledi, da sklepa o izključitvi načelstvo zadruga, ki tudi samo ugotovi, ali so podani v smislu tega paragrafa zadostni razlogi za izključitev in da izgubi izključeni član z izključitvijo vse pravice zadruženika, med temi zlasti pravico udeležiti se občnega zbora. Niti zadružni zakon, niti pravila zadruga ne dajo izključenemu članu pravice pritožiti se proti sklepu načelstva. Samoobsebi umevno se mora izključitev izvršiti v pravilno sklicani seji, vpisati v sejni zapisnik, v imeniku članov pa se mora izvršiti vpis izključitve člana.

Da se v bodoče vsemu temu izognete, je potrebno, da pri vsprejemu novih članov pazite, kakšne ljudi dobite v krog zadružnikov.

Vprašanje 67: Ali voli občni zbor najprvo načelnika in potem ostale odbornike, ali pa voli vse odbornike skupaj in si potem odborniki sami izvolijo načelnika? (K. dr. v L.)

Odgovor: Zadružni zakon o tem ne določa ničesar in so merodajna za to edino-le pravila zadruga. Običajno se pravila glasijo: Načelstvo obstoji iz načelnika in toliko in toliko odbornikov, katere izvoli občni zbor za eno leto. Če se pravila tako glasijo, potem voli občni zbor sam načelnika in odbornike,

izvoljeni odborniki si torej ne izberejo sami načelnika. Glede nadzorstva pa se pravila navadno glasijo tako, da občni zbor izvoli nadzorstvo in da si izvoljeni člani nadzorstva sami izberejo izmed sebe predsednika. Ako tozadevno v pravilih ni ničesar povedano, odločuje občni zbor sam o tem, ali voli člane načelstva, ki si potem zberejo načelnika, ali pa voli občni zbor sam najprej načelnika in potem ostale člane.

Vprašanje 68: Naša hranilnica je dala svojemu članu posojilo proti poročtvu treh oseb. Dolžnik se je z enim izmed treh porokov, in sicer z najboljšim, sprl in zahteva vsled tega od nas, da tega poroka črtamo. Kaj nam svetujete v tem pogledu? (H. p. v P.)

Odgovor: Svetujemo Vam, da poroka ne izpustite iz obveznosti. Vsled izpusta tega poroka bi postalo jamstvo za posojilnico manjše, obenem pa bi si posojilnica utegnila nakopati ugovor drugih porokov, češ da jih je s tem oškodovala. Vsaka posojilnica mora gledati na to, da nalaga porokom čim manjše breme. V Vašem slučaju pa celo ni nikakega pravega razloga za črtanje enega poroka, ker porok niti sam ne zahteva, da bi ga izpustili iz obveznosti.

Vprašanje 69: Zdi se nam primerno spremeniti pravila tako, da nam ne bo treba občnega zbora objavljati v Narodnem Gospodarju, ampak da bo zadostovala objava samo na uradni deski. Ali smemo to narediti?

Odgovor: Občni zbor sme vsekakor pravila v tem smislu spremeniti. Vendar pa Vam svetujemo, da obdržite še nadalje določbo za objavljanje pravil v našem glasilu. Če je občni zbor razglašen v Narodnem Gospodarju, je lahko dokazati, da je bil pravilno in pravočasno razglašen; če pa občni zbor razglasite samo na uradni deski, je lahko spodbijati veljavnost občnega zbora

vsled nepravilnega sklicanja. Uredništvo Narodnega Gospodarja ponovno opaza, da združni funkcionarji pri objavah občnega

zбора ne postopajo v smislu pravil, oziroma sploh ne preberejo tozadevne določbe statuta, ko določajo dan občnega zбора.

□ | □ | □ | □ ZADRUŽNIŠTVO. □ | □ | □ | □

Anton Uršič †. Dne 26. oktobra t. l. je umrl v tukajšnjem Leonišču načelnik in ustanovitelj Hranilnice in posojilnice ter Kmetijskega društva v Št. Vidu pri Vipavi Anton Uršič. S pokojnikom so zgubile vipavske zadruge agilnega in požrtvovalnega delavca, najboljšega organizatorja in gospodarja. Kako so pokojnika cenili doma v Vipavi in tu v Ljubljani je pričal veličasten pogreb. Po koj njegovi duši.

Anton Blažek †. Bivši nadravnatelj Češke Zadružne zveze v Pragi Anton Blažek je dne 23. oktobra t. l. umrl in je bil z velikimi častmi ob ogromni udeležbi zadružnih krogov pokopan.

Z Blažkom izgubi češko zadružništvo enega najagilnejših pospeševalcev in prijateljev. Blažek je bil v resnici zadružni učitelj in voditelj češkega naroda. Stal je ob zibelki Ústředné jednotě, ki se ima njemu največ zahvaliti za svojo dobro organizacijo, za izobrazbo svojega uradništva in gojitev zadružnega duha.

Neumorno je študiral dušo naroda in je dvignil v njeni globini latentne duševne in moralične sile in jih stavil v službo zadružnega dela. Ni imel samo daru govora, nego je bil tudi mojster, ki je znal svoje misli in najtežje gospodarske probleme in smernice v poljudni in lahko umljivi obliki povedati. V krogu njegovih zadružnih prijateljev je znanih cela vrsta prikladnih izrekov; njegovi članki in spisi tvorijo podlago za reke in stavke, kri kratko in bistroumno precizirajo to, kar je hotel povedati in vsled svoje lapi-

darnosti omogočijo čitateljem, da vsebine ne pozabijo.

V svoji stroki je umrl najboljši spopolnjeval svojega tovariša, sedaj že tudi pokojnega ravnatelja Sedlaka.

Z našo Zvezo in njenimi voditelji je stal vedno v najboljših odnošajih. Naše zadružništvo mu ohrani časten spomin.

Delo zadrug pred zaključkom poslovne- ga leta. Največ skrbi in dela imajo funkcionarji zadrug pri zaključevanju letnih računov. Ne bila bi pa vsa stvar tako huda, če bi se delo primerno porazdelilo in bi se zlasti pripravljalna dela pravočasno izvršila. Ta dela so v glavnem sledeča: 1. Zaključitev blagajniškega dnevnika in razdelnika oziroma žurnalā kakor ob koncu prejšnjih mesecev tako tudi ob koncu predzadnjega meseca. Vse postavke v temeljnih knjigah se morajo primerjati s prilogami. Ugotoviti se mora blagajniško stanje in spisati denarni listek. 2. Prepričati se je treba, če so vsi prenosi iz temeljnih knjig (blagajniškega dnevnika in primanote) v glavne knjige pravilno izvedeni. Zaostanki naj se vpišejo, pomote popravijo. 3. Izračunajo naj se obresti za vse vloge in posojila do konca leta. 4. Vse knjige, ne izvzemši razdelnik, naj se zadnji mesec kar najnatančneje in sproti vodijo ter postavke s prilogami vsak teden primerjajo. 5. Pripravijo naj se formularji za izpiske iz računov deležev, hranilnih vlog, posojil, tekočih računov, vrednostnih papirjev, premičnin, nepremičnin, blaga, terjatev, dolgov itd. ter naj se na njih zabeležijo številke in, kjer treba, tudi imena lastnikov računov,

Nadzorstvo naj nenapovedano izvede revizijo blagajne in vseh poslovnih knjig.

Sodelovanje vseh članov zadruga zlasti vseh članov nadzorstva in načelstva za prospeh in dobrobit zadruga je danes morda potrebnejše kot kedaj poprej. Koristnejše ko vsa predavanja na občnih zborih in zadrughnih tečajih je obširen in temeljit prost razgovor na občnem zboru. Tam se mora dati vsakemu zadrugarju prilika, da svoje želje in nazore odkritosrečno pove. Toliko večjo pažnjo in zanimanje za gospodarstvo zadruga morajo imeti člani načelstva in nadzorstva. Povdarjamo, **vsi člani brez izjeme!** Usodna napaka bi bila, ako bi člani zadruga, zlasti pa člani načelstva in nadzorstva prepustili vse gospodarstvo samo načelniku. K sodelovanju so člani obvezani tembolj, ker jamčijo navadno s celim svojim premoženjem za poslovanje zadruga, in to vsi člani načelstva in nadzorstva, ne samo tisti, ki so zadrugo v resnici vodili oziroma nadzorovali. Prepustitev poslovanja samo enemu funkcijonarju je spojena mnogokrat z veliko nevarnostjo. Izkušnja nam tu pripoveduje že mnogo! Zato mora biti vsak, ki se da izvoliti v vodstvo zadruga, mož na svojem mestu. Da bo pa mogel vsak član načelstva in nadzorstva vršiti svojo nalogo, je nujno potrebno, da spozna pomen in nalogo zadrughništva, in da je poučen o vseh aktualnih vprašanjih, ki se tičejo zadruga. Zadruga namreč ni mrtvo bitje, ampak živa organizacija, ki mora živeti s časom in se vedno izpopolnjevati primerno časovnim razmeram in potrebam.

Ako pridejo pri tem na dnevni red vprašanja, ki jih ni mogoče rešiti na občnem zboru ali v sejah načelstva, se je treba obrniti na Zvezo in zahtevati tozadevna pojasnila. Posebno važen je temeljit razgovor o revizijskem poročilu. Tu se ne gre za kake ab-

straktne nauke, temveč za praktične, v zadrugi velepomembne dogodke, o katerih si morajo biti popolnoma na jasnem vsi člani načelstva in nadzorstva.

Potreba primerne čistega dobička zadruga. Čisti dobiček ni sicer najvišji cilj zadrughnega delovanja, toda tudi ne sme biti zadnji, če se ga napravi in izkaže v svrhu okrepljenja rezervnega zaklada. Zadruga z lepimi rezervami se v slabih časih izkaže dvojno kot dobrotnica in zaščitnica svojih članov. Le tista zadruga, ki se lahko sama odira na lastno premoženje, bo dobra opora svojim članom. Ako pa ne gleda na čisti dobiček in ne skrbi za rezerve, se ne more nikdar notranje ojačiti. Ni pa treba posebej povdarjati, da se mora zadruga pri pridobivanju čistega dobička držati mej, katere predpisuje zadrughna ideja in smoter zadruga. Zadruga, katere poslovanje je tako organizirano, da se doseže le malenkosten čisti dobiček ali pa sploh nobeden, ni dobro zavarovana proti slučajnim zgubam in mora že ob najmanjši nesreči pritegniti za kritje zgube svoje člane, bodisi s črtanjem deležev ali pa s tem, da ustavi marsikatero udobnost, ki jo imajo člani od zavoda. Mnogokje zaradi tega ne delajo čistega dobička, ker se bojijo, da bi se vzbudila med zadrugarji želja po kaki delitvi ali kaj podobnega. V tem oziru pa je že preskrbljeno v zadrughnem zakonu, zlasti pa v zakonih, ki govorijo o davčnih olajšavah, katerih predpogoj je ravno, da se čisti dobiček ne deli med člane. Ako si zadruga nabere čisti dobiček v obliki rezerve, pokrije eventuelne zgube tako lahko, da se to ne pozna v bilanci in da si na ta način ohrani popolno zaupanje svojih članov. Na to je treba paziti posebno hranilnicam in posojilnicam, ko določajo obrestne mere za vloge in posojila.

.....

© © © © © GOSPODARSTVO. © © © © ©

Produkcija hmelja v Sloveniji. V Sloveniji pridelujejo hmelj v Savinjski dolini med Celjem in Mozirjem. Kultura hmelja je še mlada, prvič so sadili hmelj v letu 1856, najlepše se pa je razvijal v letih 1880 do 1890. Prvotno so se pečali s kulturo hmelja med Celjem in Žalcem, potem pa so začeli hmelj sejati po celi Savinjski dolini od Celja do Mozirja. Hmelj iz Savinjske doline je, kadar je dobra letina, prvovrstne kvalitete in tudi v dobi slabe letine uživa sloves dobrega hmelja, katerega mešajo z najboljšim češkim hmeljem iz Žateca, kateremu je Savinjski hmelj po kvaliteti zelo blizu. Nürnberški in Žateški trg kupuje največjo količino savinjskega hmelja; ostalo pa izvozijo večinoma v Francijo, Italijo in Belgijo. Današnja produkcija prekaša že za eno tretjino predvojno produkcijo. To napredovanje se opaža od leta do leta.

Od leta 1880 obstoji v Žalcu hmeljarsko društvo, ki stalno dela za povzdigo te kulture. Zadnja leta se posebno trudi, da bi se ustanovila v Žalcu strokovna šola za hmeljarstvo, katera naj bi vzgojila sposobne ljudi za pridelovanje hmelja.

Jugoslovanski državni dolgovi. Finančno ministrstvo objavlja sedaj številke o stanju državnih dolgov dne 1. junija 1925. Izkaz ministrstva deli celokupne državne dolgove v štiri grupe in sicer:

1. predvojni dolgovi 2592 milijonov dinarjev, 2. vojni dolgovi 13.882 milijonov dinarjev, 3. povojni dolgovi 6808 milijonov dinarjev in 4. obveze iz dogovora v Innsbrucku 1188 milijonov dinarjev.

Celokupna višina državnega dolga znaša torej okrog 25 milijard dinarjev. V predvojne dolgove so všteta izključno posojilo kraljevine Srbije. Pod obveznosti iz dogovora

v Innsbrucku je razumeti ona posojila nekdanje monarhije, katera je priznala naša država na temelju navedenega ugovora iz leta 1921. To so posojila Avstro-Ogrske monarhije, ki so bila ustavnim potom zaključena, ne pa tudi vojna posojila, katerih naša država ne prizna. Vojni dolgovi naše države obsejajo one predujme na vojno odškodnino, katere so dale Srbiji Francoska, Angleška in Združene države in kateri se imajo vrniti v valutah navedenih treh držav. Specificirano znašajo vojni dolgovi Franciji 1486.581.250 fr., Angliji 26 milijonov 499.489 funtov in Ameriki 64 milijonov 486.392 dolarjev. Po vojne dolgove sestavljajo sledeča posojila:

7 odstotno investicijsko posojilo iz leta 1921.

4½ odstotno agrarno posojilo za Bosno in Hercegovino iz leta 1921.

2½ odstotna renta vojne odškodnine iz leta 1922.

8 odstotno zlato posojilo iz leta 1922.

5 odstotno črnogorsko zlato posojilo iz leta 1909.

6 odstotno črnogorsko zlato posojilo iz leta 1913.

7½ odstotno železniško posojilo (odkup južne železnice).

5 odstotno posojilo iz leta 1924 (300 milijonov francoskih frankov).

Vprašanje obresti od vojnih dolgov do danes še ni rešeno.

Od ostalih dolgov pa odplačujemo letno okoli 470 milijonov dinarjev, kar odgovarja 5%-ni amortizaciji.

Visoke postavke tujih valut kažejo nadalje, da je velike važnosti za celokupno obrestno vprašanje tečaj dinarja in da bo vsled tega finančno ministrstvo poskušalo dinar trajno učvrstiti.

V tem izkazu ministrstva financ pa niso zapopadeni drugi javni dolgovi, kakor občinski, komunalni in dolgovi posameznih dežel. Jasno sliko o celotnem stanju dolgov v naši državi bi si mogli napraviti šele, če bi se objavili tudi tozadevni natančni podatki.

Kovani novci so stopili v promet in se bo papirnati drobiž po 1 Din, 50 para in 25 para kmalu vzel iz prometa. Na mesto tega pa bomo dobili kovane novce po 50 par, 10 par in 5 par.

Živinoreja v naši državi. Po statistiki poljedelskega ministrstva je bilo v letu 1924 1.041.329 konj. Največ konj redi Hrvatska, Vojvodina in Bosna, najmanj pa Črnagora. V letu 1924 so izvozili iz države 56.475 komadov in 83.878 kg konjskega mesa. Iz letnih statistik od leta 1920 dalje opazamo, da število konj vedno bolj pada.

Goveje živine so našteali v letu 1924 3.786.061. Povprečno pride na tisoč prebivalcev 413 glav. Tudi število govedi konstantno pada po statistiki in podatkih od leta 1920 dalje. V letu 1924 je znašal izvoz goveje živine in mesa 921.779.973 Din.

Olajšave za lesno industrijo. Iz »Trgovskega lista« posnemamo, da je podvzelo ministrstvo za šume in rudnike mere za omiljenje krize, ki je zavladala v naši lesni industriji in trgovini. Ena prvih olajšalnih mer je, da je prometno ministrstvo znižalo postavko za prevoz gradbenega lesa za 35%. Razen tega se bodo v najkrajšem času dovolile posebne olajšave za dovoz v žage. Z merodajnih mest se obljublja tudi, da se namerava ukiniti izvozna carina za gradbeni les. V ministrstvu za šume in rudnike se bo 25. t. m. vršila konferenca strokovnjakov in zastopnikov lesne industrije, kjer se bodo sklenile natančnejše potrebne olajšave.

Obrestna mera pada. V vseh pokrajinah naše države obrestna mera pada in je pričakovati, da se bo še bolj znižala. Zaen-

krat pasivna obrestna mera še ni v praven razmerju z obrestovanjem vlog. Tudi na mednarodnih trgih se opaža padanje obrestne mere. Angleška obrestna mera se je znižala od 4½% na 4%, Nizozemska banka je znižala obrestno mero od 4% na 3½%, Švedska državna banka od 5½% na 4½%. Povsod je opazati stremljenje, da pridejo nazaj na predvojne obresti. Izjemo dela samo Bolgarska in Poljska, kjer so še vedno v veljavi obrestne mere 10% in 12%. Vse druge evropske banke so šle že pod 10%. Razmeroma najvišja obrestna mera 9% je v Nemčiji, Avstriji in na Ogrskem ter 7% v Italiji in Čehoslovaški.

Predavanja oz. tečaji o brezalkoholni uporabi grozdja in sadja. Protialkoholno gibanje napreduje skoro v vseh državah. Tudi pri nas stopa vedno bolj v ospredje. Znatni kos gospodarskega problema pa tvori vprašanje, kako grozdje in sadje tako uporabiti, da se ne pretvarja v alkohol, temveč služi narodu v prehrano in splošen dobrobit. Ta izredno važni problem reševati si je nadel kot vzvišeno nalogo osrednja zadruga »Brezalkoholna produkcija«, ki ima namen pospeševati brezalkoholno gospodarstvo sploh, posebno pa proizvajati in razpečavati grozdne in sadne izdelke ter sploh vse predmete, ki se rabijo za pospeševanje treznosti. Zadruga vrši s tem eminentno kulturno delo. Že letos je zadruga razpečala večje število posebnih priprav, s katerimi so interesente ohranili sadjevec in vino v sodih brez alkohola. Radi tega je zanimanje za brezalkoholno uporabo grozdja in sadja zelo naraslo. V interesu ljudskega zdravja in narodnega gospodarstva je, da se ta koristna ideja razširi po celi naši domovini. Zadruga prireja na željo v vsakem kraju (pa naj bo kraj še tako oddaljen od železnice) tozadevna predavanja s praktičnimi poizkusi. Na to opozarjamo vse kroge, posebno gg. okrajne eko-

nome, podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva, treznostne organizacije, županstva, gostilničarske zadruge (to vprašanje je zanje največjega pomena), javne in zasebne korporacije, pa tudi posameznike, sploh vse, ki jim je za napredek in streznenje naroda. Predavatelji so na razpolago ob vsakem času, pač pa je treba željo pravočasno sporočiti osrednji zadrugi »Brezalkoholna produkcija«, r. z. z o. z. v Ljubljani, Poljanski nasip 10, da se more čimprej sestaviti enoten načrt predavanj.

Novi državni proračun. V posameznih ministrstvih predloženi državni izdatki izgledajo tako-le: Vrhovna državna uprava 965 milijonov, državni dolgovi 514 milijonov, ministristvo pravde 372 milijonov, prosvetno ministristvo 1200 milijonov, ministristvo ver 162 milijonov, ministristvo notranjih poslov 796 milijonov, ministristvo za narodno zdravje 362 milijonov, ministristvo zunanjih del 188.740.000, ministristvo financ 1887 milijonov, ministristvo vojne preko tri milijarde, ministristvo za zgradbe 554 milijonov, ministristvo trgovine 127 milijonov, ministristvo za šume 531 milijonov, ministristvo socialne politike 742 milijonov 700 tisoč, ministristvo agrarne reforme 73.200.000, ministristvo ustavotvorne skupščine 929.000, rezervni proračunski krediti ostanejo še nadalje 120 milijonov.

Dohodki so predvideni: neposredni davki 1550 milijonov, posredni davki 3507 milijonov, monopoli 2426 milijonov, državna gospodarstva 5118 milijonov, razni dohodki 117 milijonov.

Proračuni železniškega, poštnega in poljedelskega ministristva še niso ugotovljeni.

Davki in takse. Od 1. januarja do 31. septembra t. l. se je pobralo v Sloveniji na

neposrednih davkih 100.3 milj. dinarjev, na izrednem državnem pribitku 46.2 milj. dinarjev, na davku na poslovni promet 33.7 in na invalidskem davku 14.1 milj. dinarjev, skupaj 194.3 milj. dinarjev, dočim se je v vseh drugih pokrajinah pobralo 1160.7 milj. Din. Plačali smo torej skoro eno petino vseh davčnih bremen, kar je razumljivo, ker se v nobeni drugi pokrajini davki tako poostreno ne predpisujejo in izterjujejo nego se ravno pri nas. To se posebno kaže pri davku na poslovni promet. Tega davka se je pobralo na Hrvaškem 43. milj. Din, v Bosni in Hercegovini 13.9 milj. Din, v Vojvodini 32.7 milj. Din, v Sloveniji 33.7 milj. Din, v Dalmaciji 4.5 milj. Din in v Srbiji in Črni gori 25.9 milj. Din. — Glede neposrednih davkov samo mimogrede omenjamo, da ni nobena pokrajina tako izdatno s svojimi plačili prekoračila državnega proračuna nego ravno Slovenija. Po proračunu naj bi Slovenija plačala 52.5 milj. Din, dejansko pa je plačala 100.3 milj. Din, torej skoro še enkrat toliko. Ta ugoden uspeh popolnoma opravičuje splošno zahtevanje davkov, ki gredo tako daleč, da se prošnje za ugodnostno odplačevanje skoro načeloma zavračajo tudi onim davkoplačevalcem, ki so dosedaj svojo dolžnost izpolnjevali in samo vsled trenutno neugodnega gospodarskega položaja ne morejo naenkrat poravnati svojih letošnjih zaostankov. (Po Trgovskem listu.)

.....

Zadružno šolo obiskuje letos 40 fantov. Predavajo se nastopni predmeti: slovenščina, računstvo, promet, knjigovodstvo, zadružno pravo, zadružništvo, zemljepis, mehanično pravo, vodstvo kreditnih zadrug, vodstvo pridobitnih zadrug in blagoznanstvo.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Narodnega Gospodarja“. Ljubljana, Zadružna zveza. Izdajatelj: „Zadružna zveza“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik: Anton Kralj, tajnik „Zadružne zveze“ v Ljubljani.